

15 Ιανουαρίου 2020

Η επίσκεψη του στρατηγού και τι στρατηγού...!!!

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα

Η είδηση προκάλεσε μεγάλη αναταραχή. Τούρκικος στρατός θα περνούσε από τα χωριά τους, πηγαίνοντας στα σύνορα με τη Ρωσία. Πόλεμος..... Το νέο ήρθε με το Γιάννη τον Παπαδόπουλο, που γύριζε μεπραμάτειες από μακριά. Λεφούσι ολάκερο έρχεται κατά τα μέρη τους. Όπου πέρασαν ο κόσμος αγανάχτησε. Ακόμη και στα τούρκικα χωριά. Γι' αυτό, το ίδιο βράδυ, οι προεστοί μαζεύτηκαν στο σπίτι του παπά Τιμόθεου. Ήρθε κι ο Γιάννης που έφερε το μήνυμα κι άρχισε η συζήτηση. Ξεδίπλωμα των πιο θλιβερών αναμνήσεων. Ο καθένας και μια ιστορία. Κι η ώρα περνούσε χωρίς κατάληξη χωρίς τελειωμό. Στο τέλος ο παπάς δεν άντεξε.

«Αφήστε τώρα τα παλιά. Στο σήμερα ελάτε», φώναξε. Όλοι σώπασαν. Ακουγόταν μόνο ένας ψίθυρος.

«Να φύγουμε. Να φύγουμε».

Ο γερό - Θρασύβουλος Πασχαλίδης δεν μπορούσε να κρύψει τον πανικό του. Η συζήτηση πάλι φούντωσε. Λύσεις εφικτές και ανέφικτες κατάκλυσαν το δωμάτιο.

Οι πιο πολλές είχαν το ίδιο τέλος. Το φευγιό! Οι πιο ψύχραιμοι προσπαθούσαν να κάνουν τους άλλους να σκεφτούν λογικά.

«Δεν είναι δυνατό να ερημωθεί το χωριό. Είναι σαν να τους παραδίνουμε τα πάντα».

«Στο κάτω της γραφής πρόκειται για τακτικό στρατό. Να πάμε στο διοικητή του, να ζητήσουμε εγγυήσεις».

«Εγγυήσεις; Ονειροβατείς αγαπητέ μου».

Κι η συζήτηση κρατούσε για τα καλά, ενώ η νύχτα έφτανε στο τέλος της. Κάποτε, επιτέλους, βρέθηκε η καλύτερη λύση. Να κρύψουν τα κορίτσια, τα πρόβατα και τις αγελάδες. Γύρω τα βουνά ήταν γιομάτα δάση για τα ζώα και σπηλιές για τα κορίτσια. Για μια - δυο μέρες δεν θα πάθουν τίποτα. Εξάλλου θα πάνε μαζί και μερικοί πατεράδες για ασφάλεια.

Την άλλη μέρα το χωριό έμοιαζε μ' ένα μεγάλο νοικοκυριό που μετακομίζει. Κοπάδια - κοπάδια τα ζώα πορεύονταν κατά το δάσος και τα πιο πολλά σπίτια, αυτά που είχαν κορίτσια να κρύψουν, ετοίμαζαν το φευγιό τους. Ένας μικρός ξεσηκωμός. Φωνές, βιασύνες, γκρίνιες. Τα κορίτσια δεν έφευγαν με ευχαρίστηση. Ήταν όμως και μερικά που χαίρονταν για την περιπέτεια. Περίμεναν έτσι να σπάσει η μονοτονία της καθημερινότητας. Τ' αγόρια ζήλευαν που το σχέδιο δεν περιλάμβανε κι αυτά, ενώ μερικά, που η καρδιά τους πενθούσε για τον προσωρινό χωρισμό, ξεροστάλιαζαν στις γωνιές περιμένοντας να αποχαιρετήσουν με το βλέμμα την αγαπημένη τους.

.... Δυο μέρες μετά ο στρατός έστειλε τα προανακρούσματά του. Κατά το μεσημέρι έφτασε μια ίλη του ιππικού, που πέρασε μέσα απ' το χωριό, σκορπίστηκε στην πεδιάδα κι ύστερα στράφηκε στα γύρω υψώματα. Οι στρατιώτες έδειχναν σαν κάτι να ψάχνουν. Οι πιο έμπειροι κατάλαβαν. Ζητούν μέρος για στρατοπέδευση.

«Βλέπεις παπά; Στο χωριό μας θα καταυλίσουν», είπε ο δάσκαλος.

«Εμείς κάναμε αυτό που έπρεπε. Το λόγο έχει τώρα ο Θεός», απάντησε αυτός.

Οι στρατιώτες γυρόφερναν στον κάμπο και τα υψώματα κι οι ρωμιοί αισθάνονταν τα πόδια τους να τρέμουν. Ήρθε η ώρα. *«Κακό που μας βρήκε»* ψιθύριζαν μεταξύ τους. Από το πρωί, που γύρισε ο ταχυδρόμος κι έφερε νεώτερες ειδήσεις για το στρατό, όλους τους πλάκωσε βαριά θλίψη. Αρχηγός τους ήταν ένα σκληρός και πολύ αυστηρός στρατηγός ο Μεχμέτ πασάς. Λένε πως ήταν απότομος με τους

ανθρώπους και εντελώς άφωνος. Γι' αυτό τούχαν βγάλει το παρανόμι σοϊλεμέζ, αμίλητος. Κανείς δεν τολμά να παρακούσει τις διαταγές του. Κι αν αυτό έγινε κάποτε, οι δράστες το πλήρωσαν ακριβά. Όσο για αξιωματικός; Ο καλύτερος! Νέος έφτασε να γίνει στρατηγός για τα κατορθώματά του. πολλά λένε για τις ιδιοτροπίες και τη σκληράδα του. Να, στα χωριά που πέρασαν τις προηγούμενες μέρες, χτύπησε ένα φούρναρη, που πουλούσε βρώμικο ψωμί. Σ' ένα άλλο απείλησε το μουχτάρη, γιατί δεν φέρθηκε καλά στο στρατό. Λένε πως όλη τη μέρα γυρίζει στους στρατώνες κι όλο φωνάζει και τιμωρεί. Μια μέρα έβαλε το άλογο του σε τιμωρία. Ένα λοχία τον κρέμασε ανάποδα γιατί κρύφτηκε να καπνίσει την ώρα των ασκήσεων και τον μπακάλη σ' ένα χωριό θέλησε να τον εκτελέσει γιατί έκλεψε στο ζύγι.

Εκείνο το βράδυ το χωριό ησύχασε από πολύ νωρίς. Με το ηλιοβασίλεμα όλοι πήραν το δρόμο για τα σπίτια τους κι ο τελευταίος ο Μηνάς ο πασβάντης (ο νυχτοφύλακας), που ανάβει τα φανάρια, όταν κλείσθηκε μέσα, μόλις είχε πέσει το πρώτο σκοτάδι. Παντού ερημιά. Ακόμη κι αυτά τα σκυλιά, που άλλες νυχτιές δεν έκλειναν το στόμα τους, απόψε είχαν λουφάξει.

Το πρωί ο ήλιος βγήκε πεντακάθαρος. Μια ασυνήθιστη για την εποχή, ζέστη γιόμιζε χαρά κι ελπίδα τις καρδιές. Μαζί με το σκοτάδι διαλύθηκαν κι οι φόβοι κι έτσι τα σπίτια άνοιξαν και βγήκαν οι άντρες για τις δουλειές τους. Πήγε κι ο παπάς πάνω στην εκκλησιά, χτύπησε την καμπάνα κι ύστερα κατέβηκε στο σχολειό. Εκεί ο δάσκαλος, η μόνη εξαίρεση στη γενική λησμονιά, έστειλε τα παιδιά στα σπίτια τους.

«Άδικα τα φοβίζεις» του είπε ο παπάς. «Μπορεί να μην έλθουν σήμερα».

«Όχι. Εντός της ημέρας θα καταφθάσουν» απάντησε εκείνος με σιγουριά. Και πριν τελειώσει τη φράση του:

«Να! Καλώς μας βρήκαν».

Έδειξε προς την άκρη του χωριού. Γύρισε κι ο παπά - Τιμόθεος και είδε κι αυτός τα μπαϊράκια να πλησιάζουν ενώ ακουγόταν όλο και πιο έντονο το ποδοβολητό των αλόγων..... Έξω απ' το χωριό στα δεξιά άρχιζε να υψώνεται το βουνό κι αριστερά απλωνότανε ο κάμπος. Εκεί μαζεύτηκε όλο τ' ασκέρι. Μόλις πέρασε κι ο τελευταίος στρατιώτης, ο παπάς, ο δάσκαλος κι ο μουχτάρης πήγαν στην αγορά.

«Πάθατε τίποτα; Τι σας έκαναν;» ρωτούσαν στα μαγαζιά.

Κι η απάντηση:

«Ούτε που μας πρόσεξαν!»

Καθώς έφευγαν φώναξε ένας απ' το καφενείο.

«Παπά-Τιμόθεε. Λες να ξέχασαν τα χούγια τους;»

Γύρισαν πίσω και μπήκαν στο καφενείο. Έκλεισαν την πόρτα και στάθηκαν στη μέση. Αμέσως κι οι άλλοι τους περικύκλωσαν. Μίλησε πρώτος ο παπάς:

«Μην ξεθαρρεύεστε. Τούρκοι είναι. Τώρα πέρασαν ήσυχα. Αργότερα; Αύριο που θα φεύγουν; Κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος».

Μετά ο δάσκαλος:

«Βεβαίως αν συνεχίσουν να μη μας ενοχλούν, πάει να πει πως κάτι άλλαξε, μα δεν το βλέπω. Ακούσατε τι έγινε στα τούρκικα χωριά!»

Κι ο μουχτάρης:

«Καλά κάνανε. Τον ξέρω αυτόν τον φούρναρη. Είναι βρωμιάρης».

«Ωστόσο» τον έκοψε ο παπάς, *«πρέπει να έχουμε το νου μας. Κι εσείς καλύτερα να γυρίσετε στα σπίτια σας».*

Η πρόταση δεν τους άρεσε. Καθώς απομακρύνονταν οι τρεις, αυτοί κάτι μουρμούριζαν. Δυο μόνο πήραν απρόθυμα το δρόμο για τα σπίτια τους. οι άλλοι άπλωσαν την αρίδα τους και άναψαν τους ναργιλέδες!

.... Κατά το μεσημέρι τρεις αξιωματικοί φάνηκαν στην αγορά. Πέρασαν όλον το μεγάλο δρόμο, τον «ευθύ» κι έφτασαν ως το τελευταίο σπίτι. Μετά γύρισαν την πόρτα και περίμεναν. Μέσα η παπαδιά, η κυρά - Σουλτάνα, με τη μεγάλη της κόρη, την Αγαθή, σταυροκοπήθηκαν. Το μυαλό τους πήγε στο κακό κι αισθάνθηκαν να λυγίζουν τα γόνατά τους. Στο δεύτερο χτύπημα η Αγαθή πήγε ν' ανοίξει κι η παπαδιά άρχιζε να κάνει τάματα στους αγίους.

Μόλις άνοιξε η πόρτα, ακούστηκαν οι αξιωματικοί να ρωτούν:

«Ειδοποιείτε, παρακαλούμε, τον κύριο οικοδεσπότη;»

«Είναι στην αγορά», απάντησε η Αγαθή, αφού πρώτα μέσα της τους έσουρε όσες βρισιές της ήρθαν το μυαλό.

«Να πάω να τον φωνάξω;» ρώτησε.

«Αν θέλετε», απάντησε ο πιο μεγάλος.

Χωρίς καθυστέρηση άρχισε να κατηφορίζει τον «ευθύ», ξεχνώντας την πόρτα του σπιτιού ανοιχτή. Από μέσα ακούγονταν οι προσευχές της μάνας της, ενώ στα παράθυρα, απέναντι, φάνηκαν δειλά, φοβισμένα, τα πρόσωπα των γειτόνων. Στο μεταξύ κάποτε κι η παπαδιά σκέφτηκε να βγει έξω, να μη φανεί πως δεν τους καταδέχθηκε. Πως ήλθαν στο σπίτι τους κι αυτή δεν φέρθηκε με ευγένεια. Σταυροκοπήθηκε, είπε τρεις φορές «*Ιησούς Χριστός νικά*» κι έκανε τα πρώτα βήματα για την εξώπορτα. Η καρδιά της κόντευε να σπάσει. Στη μέση του δρόμου τόχε κιόλας μετανιώσει. Ήθελε να κλειστεί στο δωμάτιό της, μα τα πόδια της δεν την υπάκουαν. Εκείνη τη στιγμή ακούστηκε η φωνή του παπά. Τότε, αμέσως πήρε θάρρος και βγήκε έξω.

Ο παπά- Τιμόθεος είχε αρχίσει τις φιλοφρονήσεις.

«*Μα τι λέτε παλικάρια μου! Μετά χαράς! Να, εδώ η θυγατέρα μου θα του ετοιμάσει το καλύτερο δωμάτιο*».

Μετά γύρισε στην παπαδιά:

«*Έλα κυρά. Απόψε έχουμε μουσαφίρη!*»

«*Μουσαφίρη;*» ρώτησε αυτή.

«*Ναι. Σπίτι μας θα μείνει ο στρατηγός!*»

Της έκανε την καρδιά περιβόλι. Άλλο που δεν ήθελε. Να μαγαρίσει το σπίτι της ο Τούρκος.

«*Κοπιάστε να δείτε το σπίτι*». Ο παπάς καλούσε μέσα τους τρεις αξιωματικούς. Αυτοί πέρασαν, είδαν το δωμάτιο που θα έμενε ο στρατηγός, χαιρέτησαν κι έφυγαν.

Τότε θυμήθηκε να νευριάσει η παπαδιά.

«*Χριστιανέ μου είσαι με τα καλά σου;*» φώναξε. «*Τι τον θέλεις τον άπιστο μέσα στο σπίτι σου;*»

Ο παπάς την κοίταξε αυστηρά.

«*Κυρά-Σουλτάνα κάνε τη ρόκα σου*» την αποπήρε. «*Το σπίτι του παπά είναι ανοιχτό για όλους. Ακόμα και για τους τούρκους*».

Το απόγευμα ο Μεχμέτ πασάς έφτασε στο χωριό. Τον υποδέχτηκαν οι αξιωματικοί,

ο γραμματικός κι ο ιπποκόμος του, ο παπά - Τιμόθεος κι ο μουχτάρης. Μόλις τους είδε, κατέβηκε απ' το άλογο και πρώτα χαιρέτησε τον παπά. Κάποιος απ' τους αξιωματικούς τον ενημέρωσε για το που θα διανυκτερεύσει κι όταν του είπε «στο σπίτι του παπά», άστραψε το πρόσωπό του.

«Μεγάλη μου τιμή» απάντησε.

Ύστερα ανέβηκε πάλι στ' άλογό του και ξεκίνησε για το στρατόπεδο. Ο παπάς κι ο μουχτάρης στέκονταν και τον έβλεπαν ν' απομακρύνεται, στητός, καμαρωτός.

«Περίεργα πράματα Γιάννη. Δεν νομίζεις;» ρώτησε ο παπάς.

Ο άλλος συνέχιζε να κοιτά σκεφτικός. Μετά είπε:

«Τι νάχει στο μυαλό του παπά; Τι νάχει;»

Πέρασε αρκετή ώρα και πριν νυχτώσει ο στρατηγός ήρθε στο σπίτι του παπά. Του έδειξαν το δωμάτιό του, τακτοποίησαν τα πράγματα του και μετά πέρασαν στο μουσαφίρ-οντά. Ώρα κι αυτός ν' αναπαυθεί. Να πει και δυο λόγια μακριά από στρατούς και έγνοιες. Γι' αυτό έδωσε εντολή. Οι αξιωματικοί κι οι συνοδοί του να γυρίσουν στο στρατόπεδο. «Θα πέσω νωρίς» τους είπε να τ' ακούσουν κι ο μουχτάρης κι ο δάσκαλος, που είχαν έρθει στο παπαδόσπιτο, να χαιρετήσουν τον ξένο. Έτσι σηκώθηκαν κι αυτοί, είπαν δυο λόγια, κάτι σαν «καλωσήρθατε» και τα παρόμοια κι έφυγαν μαζί με τους αξιωματικούς. Παπάς και στρατηγός έμειναν μόνοι στο σαλόνι. Αμηχανία!

Τη σιωπή έσπασε ο στρατηγός.

«Πως είναι η ζωή σας εδώ;» ρώτησε. «Πώς τα βολεύετε;»

Μια φωνή ακούστηκε στ' αυτιά του παπά-Τιμοθέου. «Φυλάξου!» Παγίδα ή ενδιαφέρον; Χρόνια τώρα με δαύτους ήξερε να ξεφεύγει:

«Πώς να τα περνάμε; Φτωχοί άνθρωποι οι πιο πολλοί, με μεγάλες φαμελιές. Ολημερίς αγωνίζονται με τα στοιχεία της φύσης, να σπείρουν, να θερίσουν, να δουλέψουν τη γη. Τα βράδια νωρίς μαζεύονται στα σπίτια τους. μόνη τους χαρά κανένας γάμος, κανένα πανηγύρι».

Καθώς μιλούσε πέρασε στο μυαλό του μια σκέψη. «Ας πω και κανένα παράπονο». Και συνέχισε:

«Χριστιανικό το χωριό μας ζει με το φόβο του αύριο. Σχώρα με στρατηγέ μου, αλλά έτσι έχουν τα πράγματα».

«Οι Τούρκοι σας παιδεύουν;» Ο στρατηγός κάτι ζητούσε να μάθει.

Έμεινε σιωπηλός. Καλύτερα να μετράει τα λόγια του.

«Μίλα ελεύθερα. Δεν έχεις να φοβηθείς τίποτα. Σου δίνω το λόγο μου». Ο στρατηγός επέμενε.

«Να σου πω στρατηγέ. Όποτε περνούν τους νοιώθουμε στο πετσί μας. Εσείς μόνο αποτελείτε εξαίρεση». Ο παπά - Τιμόθεος άρχισε να ξεθαρρεύει. «Είναι φορές που με τους ανθρώπους της εξουσίας δεν έχουμε κανένα πρόβλημα. Μα και φορές, τις πιο πολλές, που καταριόμαστε τη μοίρα μας, που ζούμε στο μέρος αυτό».

Μικρή παύση. Ο στρατηγός τον κοίταγε αμίλητος.

«Είναι και οι γείτονες» συνέχισε. «Ξέρεις τι θα πει κακός γείτονας; Το καλοκαίρι φέρανε τα ζώα τους στα χωράφια λίγο πριν το θερισμό. Καταστροφή. Μετά, να σου και ο χαράτς αγκασί, ο φοροεισπράχτορας. Δοσίματα για το στρατό λέει. Τι μένει στους φτωχούς; Και μήπως μπορείς να διαμαρτυρηθείς; Να ζητήσεις το δίκιο σου; Ούστ γκιαούρ, ακούς να σε βρίζουν».

Πάνω στην ώρα φάνηκε η παπαδιά.

«Το τραπέζι είναι έτοιμο. Κοπιάστε», τους είπε και περίμενε να σηκωθούν.

Η διακοπή νευρίασε τον παπά. Όμως τον ησύχασε μια σκέψη. Ίσως καλύτερα έτσι. Είχε πάρει φόρα. Προτιμότερο ν' απαλύνει την ατμόσφαιρα.

«Γι' αυτό είπα προηγουμένως. Εσείς είστε η εξαίρεση», πρόσθεσε.

«Μην καθυστερείτε. Θα κρυώσει το φαγητό».

Η παπαδιά σκεφτόταν πιο πρακτικά ζητήματα.

Πέρασαν στην τραπεζαρία που είχαν για τους μουσαφίρηδες. Στο τραπέζι, στην κεφαλή, κάθισε ο παπάς δεξιά του ο στρατηγός και στην άλλη μεριά η παπαδιά. Πριν αρχίσουν βρέθηκε στο δίλημμα. Να κάνει προσευχή ή όχι. Ο ξένος είναι Τούρκος. Λες να παραξηγηθεί; Κι αν δεν κάνει; Επιτρέπεται; Παπάς άνθρωπος; Γρήγορα πήρε την απόφαση. Το σπίτι είναι χριστιανικό κι όχι μουσουλμανικό. Θα έκανε προσευχή λοιπόν! Έτσι σηκώθηκε έκανε το σταυρό του κι άρχισε. Σηκώθηκε κι ο στρατηγός σταύρωσε τα χέρια και στάθηκε ευλαβικά. Στο τέλος

σταυροκοπήθηκε πάλι ο παπάς, το ίδιο κι η παπαδιά. Και τότε έγινε η αποκάλυψη. Το ίδιο έκανε κι ο ξένος! «*Τώρα εξηγούνται τα πάντα*». Ο παπά-Τιμόθεος είχε καταλάβει. Ήξερε γι' αυτούς και δεν ξαφνιάσθηκε. Του μίλησε στα ελληνικά:

«*Δικός μας είσαι στρατηγέ;*»

Αυτός συνέχιζε να μένει όρθιος με κατεβασμένο το κεφάλι. Απάντησε ψιθυριστά:

«*Ελευθέριος ιερέυς*».

«*Ιερέυς είπες;*» Τώρα ο παπά-Τιμόθεος δεν μπόρεσε ν' αποφύγει την έκπληξη.

«*Ναι πάτερ μου. Ιερέυς*».

Έμειναν βουβοί κοιτάζοντας ο ένας τον άλλο. Πέρασαν αρκετές στιγμές και κανείς δεν έσπαγε τη σιωπή του. Όσπου μίλησε η παπαδιά:

«*Κύριε ελέησον! Τι ακούει κανείς*».

«*Προέρχομαι από την περιοχή του ποταμού Όφι*», είπε ο στρατηγός. «*Είμαι κι εγώ ένας απ' αυτούς τους δίπιστους. Έχετε ακούσει γι' αυτούς; Τους ξέρετε;*»

«*Ναι πάτερ μου*», απάντησε ο παπάς.

Η αποκάλυψη διέλυσε τους φόβους και τους έφερε πιο κοντά. Ο τοίχος έπεσε. Άλλαξαν κι οι προσφωνήσεις. Ο παπά - Τιμόθεος απέναντί του δεν έβλεπε πια κανένα στρατηγό.

«*Γνωρίζω την περίπτωση σου. Έχουμε κι εδώ, στην περιοχή μας*».

Κι η παπαδιά:

«*Η σούπα θα κρυώσει*». Φροντίδα; Αμηχανία; Και τα δυο;

Κάθισαν. Άρχισαν να τρώνε, με τα ερωτήματα ξεπηδούσαν το ένα μετά το άλλο. Ο στρατηγός - παπάς δεν προλάβαινε ν' απαντήσει.

«*Λειτουργείτε στον Όφι;*»

«*Σε εκκλησία, κανονικά;*»

«*Πως αναγνωρίζεστε;*»

«*Δεν κινδυνεύετε να φανερωθείτε;*»

Τα πρωτεία στις ερωτήσεις είχε η κυρά - Σουλτάνα.

Έβαλε δεν έβαλε δυο μπουκιές στο στόμα του ο ξένος κι άρχισε να τους διηγείται τη ζωή του, προσπαθώντας να βάλει σε κάποια τάξη τις απαντήσεις:

«Οι εκκλησιές μας» είπε *«είναι κρυφές, υπόγειες. Πάνω τους είναι ένα σπίτι η κάτι άλλο. Για να μπείς περνάς από μέρη που δεν τα βγάζει ο νους του ανθρώπου, όπως ένας στάβλος ή ο αχυρώνας. Στο χωριό μας η εκκλησιά είναι κάτω από το σπίτι του μουλά Σουλεϊμάν. Σ' ένα άλλο, μακρινό, είναι κάτω από ένα ύψωμα. Το μόνο που φαίνεται είναι ένα αλώνι. Πίσω του είναι ένα μικρός τοίχος. Στο ρίζωμα του τοίχου ένα χαντάκι καλυμμένο με χόρτα. Τραβάς τα χόρτα και βλέπεις μια πόρτα. Είναι η πόρτα μιας αποθήκης, όπου βάζουν τ' άχυρα. Μόλις μπεις μέσα, στ' αριστερά, υπάρχει μια άλλη πόρτα. Εκεί είναι η εκκλησιά».*

Η ώρα προχωρούσε κι αυτός δεν έλεγε να σταματήσει. Λίγο - λίγο φανέρωσε όλες τις λεπτομέρειες της κρυφής ζωής. Μίλησε για την καθημερινή ζωή τους, που εξωτερικά έμοιαζε με τη ζωή των άλλων. Όμως μέσα στα σπίτια η μάσκα έπεφτε. Έξω φωνάζει ο Κιαμήλ τη γυναίκα του Αισέ, μέσα στο σπίτι ο ίδιος τη φωνάζει Μαρία κι αυτή Γιάννη. Όλοι τους προσπαθούν, έστω και λίγο, όσο τους επιτρέπει η περίπτωση, να έχουν κάπου κρυμμένη μια εικόνα. Να κάνουν το σταυρό τους. πολλοί τις έχουν μέσα σε ντουλάπες κι ανάβουν το καντήλι χωρίς να τους βλέπει κανείς. Τις νηστείες τις κρατούν όλες. Σχολαστικά. Αν βγάλεις τα εξωτερικά, αυτά που βλέπει ο κόσμος, σε τίποτα δεν διαφέρουν από τους άλλους χριστιανούς.

«Πηγαίνετε στο τζαμί;» Η παπαδιά συνέχιζε τις ερωτήσεις.

Και βέβαια! Υπάρχουν χωριά, όπως το δικό τους, που όλοι είναι κρυφοχριστιανοί. Εκεί υπάρχει τζαμί, που όμως γεμίζει μόνο όταν ένα ξένος βρεθεί στο χωριό. Στα άλλα που ζουν μαζί με τους γνήσιους τούρκους τα πράγματα είναι δύσκολα. Πηγαίνουν στο τζαμί γιατί υπάρχει πάντα ο φόβος του γείτονα. Μέσα τους όμως λένε τροπάρια και προσευχές. Ο χότζας φωνάζει στον Αλλάχ κι αυτοί μέσα τους μιλούν στο Χριστό, μιλούν στην Παναγιά, μιλούν στους αγίους.

«Με τα παιδιά πως τα βολεύετε; Δεν υπάρχει κίνδυνος να σας μαρτυρήσουν;»

Είναι η μόνιμη αγωνία τους. Η πρώτη φροντίδα τους είναι τα βαφτίσια. Στο χωριό τους, που δεν έχουν φόβο, τα βαφτίζουν στην κρυφή εκκλησιά. Σ' άλλα όμως έπρεπε να σκαρφισθούν ολόκληρο σχέδιο. Νύχτα τα πηγαίνουν σ' ένα κοντινό χωριό, που έχει παπά. Κρυφό ή φανερό. Αυτός τα βαφτίζει όχι στην εκκλησιά, μα σε κάποιο σπίτι, όπου δήθεν όλοι πάνε για βεγγέρα. Άλλοι τα πάνε στα μοναστήρια. Για πιο πολλή ασφάλεια νύχτα πηγαίνουν, νύχτα γυρίζουν. Κανείς δεν τους παίρνει

χαμπέρι. Τα χριστιανικά ονόματα τα μαθαίνουν στα παιδιά, όταν πια μεγαλώσουν. Όταν πήξει λίγο το μυαλό. Τότε μαθαίνουν κι όλα τα μυστικά της ζωής τους. Τότε μαθαίνουν για την κρυφή πίστη τους. Μετά τα βαφτίσια ο κουμπάρος δίνει το παιδί στη μάνα κι εύχεται: «*Με το καλό, να ζήσει φανερά*».

Πιο δύσκολα είναι με τα κορίτσια. Μεγαλώνουν γρήγορα κι αν γίνονται κι όμορφα δύσκολα κρύβονται. Για νάχουν το κεφάλι τους ήσυχο φροντίζουν νωρίς, από μικρά, να τ' αρραβωνιάζουν με παιδιά δικά τους. όταν έρθει η ώρα νύχτα γίνεται ο γάμος ορθόδοξα και μέρα τούρκικα. Αυτή είναι η κανονική πορεία. Ο δρόμος που έχουν από καιρό προετοιμάσει. Είναι όμως φορές που όλα τα υπολογίζουν, ένα όμως τους ξεφεύγει. Η καρδιά των παιδιών. Λίγες περιπτώσεις, μα έχει συμβεί κάποιο κορίτσι δικό τους να παντρευτεί Τούρκο. Τότε το θεωρούν χαμένο. Και δυστυχώς έτσι είναι. Από όσες γνωρίζει μόνο σε μια περίπτωση ο Τούρκος έγινε κρυφός χριστιανός. Αν τώρα ένας άντρας παντρευτεί τουρκάλα, φροντίζει πρώτα να την κάνει χριστιανή κι ύστερα να κοιμηθεί μαζί της. Όταν η κοπέλα συμφωνήσει πηγαίνουν σ' ένα από τα μοναστήρια της περιοχής τους. Γίνεται η κατήχηση, μετά η βάφτιση και τέλος ο γάμος.

«*Θυμάσαι το τραγούδι που έλεγε η μάνα μου;*» Η παπαδιά ρώτησε τον παπά - Τιμόθεο. Χωρίς να περιμένει απάντηση άρχισε να το σιγοτραγουδά:

«*Μην τυραγνιέσαι. Σόνια μου και μη βαρειοκαρδίζεις*

θ' αλλάξει το χρυσόνομα και τούρκικο θα βάλεις

άντρα παίρνεις ολόχρυσο, είναι χριστιανοπαίδι

στα φανερά Μαχμούτ αγάς και στα κρυφά Νικόλας

και στη μονή μεσονυχτίς θα πάτε για στεφάνι».

«*Και δεν υπάρχει κίνδυνος να μη θελήσει η γυναίκα; Κι ακόμη χειρότερα να μαρτυρήσει το μυστικό του άντρα;*» ρώτησε ο παπάς.

«*Και βέβαια υπάρχει*» απάντησε ο στρατηγός. «*Λέγαν οι πατεράδες μας πως μια γυναίκα μετάνοιωσε που έγινε χριστιανή και μαρτύρησε τον άντρα της, τον παπά που τη βάφτισε και την κατήχησε και πολλούς άλλους. Είναι επικίνδυνο. Γι' αυτό οι οικογένειες φροντίζουν να μην πέσουν σ' αυτή την περιπέτεια*».

Δυσκολίες έχουν και με τις κηδείες. Όταν έρθει η ώρα κάποιου δικού τους φροντίζουν, πριν μαθευτεί ο θάνατος, να κάνουν την κηδεία νύχτα. Αν δεν υπάρχει δικός τους παπάς, καλούν ξένο. Άγνωστο στο χωριό. Αν πάλι κι αυτό δεν τους είναι μπορετό, στην εκκλησιά κάποιου γειτονικού χωριού ή στο κοντινό μοναστήρι

διαβάζεται η κηδεία, χωρίς το νεκρό. Κάποιοι, πιο τολμηροί παπάδες, πηγαίνουν νύχτα στον τάφο και κάνουν εκεί την κηδεία. Στο χωριό τους γίνονταν τα τούρκικα έθιμα μόνο αν υπάρχει ξένος και κινδυνεύουν να φανερωθούν, αλλιώς, χωρίς να πάνε το νεκρό στην εκκλησιά, για το φόβο των Ιουδαίων, τον διαβάζουν στο σπίτι.

«Στα χωριά σας υπάρχουν πολλοί κρυφοί παπάδες;» ρώτησε πάλι ο παπά Τιμόθεος.

Πως μπορεί ν' απαντήσει κανείς; Στο χωριό τους πάντοτε υπήρχε και μάλιστα από την οικογένειά τους. Τις πιο πολλές φορές ήταν και μολλές, όπως ο πατέρας του. Ο ίδιος, ποτέ δεν είχε σκεφτεί τον εαυτό του παπά. Μάλλον τότε αποκλείσει. Σαν πέθανε όμως ο πατέρας του κι έμεινε το χωριό αλειτούργητο, άρχισαν οι πιέσεις. Πρώτα οι χωριανοί. Στο τέλος κι ο δεσπότης. «Δεν έχεις δικαίωμα ν' αφήσεις το χωριό χωρίς παπά» του είπε. Τα ίδια του έλεγε κι η γυναίκα του. «Να πω ότι υπηρετείς μακριά; Όχι. Όλο εδώ γύρω θα είσαι». Έτσι τ' αποφάσισε. Βρήκε κάποια πρόφαση και πήρε άδεια. Πήγε στο μοναστήρι του Χουτουρά κι εκεί ο δεσπότης μια μέρα τον έκανε διάκο και την άλλη παπά. Κάθισε και λίγες μέρες να μάθει να λειτουργεί και μετά γύρισε στο χωριό. Στρατηγός και παπάς. Η ζωή άρχιζε να του παίζει τα δικά της παιχνίδια.

Αυτά στο δικό τους χωριό. Σ' άλλα μέρη, που δεν υπάρχει παπάς έρχεται κάποιος ιερομόναχος από το κοντινό μοναστήρι. Τις πιο πολλές φορές κάνει το γυρολόγο, τον έμπορο. Είναι όμως και μερικοί πολύ θαρραλέοι, που έρχονται ντυμένοι δερβίσηδες. Τότε μόλις εμφανισθούν, ένας ολάκερος κόσμος μπαίνει σε κίνηση για να ειδοποιηθούν όλοι οι δίπιστοι. Έτσι το βράδυ κάπου θα συγκεντρωθούν, σε σπίτι ή σε κρυφή εκκλησιά, κι εκεί θα είναι κι ο παπάς που τους έστειλε το μοναστήρι.

Πέρασε ώρα πολλή ίσαμε να σηκωθούν απ' το τραπέζι και τα πιάτα έμειναν σχεδόν απείραχτα. Ποιος είχε το νού του στο φαγητό; Ήταν καιρός ν' ανοίξουν την καρδιά τους και να μιλήσουν γι' αυτούς τους ίδιους, για τα παιδιά τους, τη ζωή τους. Ο στρατηγός είχε αφήσει πίσω τη γυναίκα και τα τέσσερα παιδιά του. Δυο κορίτσια στην ώρα τους για παντρεία και δυο αγόρια μικρότερα. Το μεγάλο το πρώτο του κορίτσι μάλιστα, θα το πάντρευε εκείνες τις μέρες, αν ο πόλεμος δεν τους άλλαζε τα σχέδια. Ο πόλεμος. Πόσες φορές δεν του είχε αναστατώσει τη ζωή; Και μαζί τη ζωή των δικών του; Τον έκανε βέβαια στρατηγό. Στρατηγό τιμημένο που πήρε δυο δυο τους βαθμούς «επ' ανδραγαθία». Όμως τι τα θες! Παπάς και πολεμιστής δεν γίνεται. Μεγάλη δυσκολία. Φεύγεις για τη μάχη και δεν ξέρεις τι σε περιμένει το κάθε λεπτό. Ξεκινάς για λίγο και μπορεί να μείνεις στο μέτωπο μήνες ολάκερους. Αλειτούργητος εσύ, αλειτούργητοι κι οι άλλοι στο

χωριό. Άσε το χειρότερο κι ωστόσο το πιο συνηθισμένο στον πόλεμο. Το θάνατο! Στου γίνεται αχώριστος σύντροφος και παίζει μαζί σου απίστευτα παιχνίδια. Έχει μάθει βέβαια, τόσα χρόνια, να τον αψηφά. Να μη σκιάζεται απ' την παρουσία του. Μα είναι χριστιανός και ως παπάς επιθυμεί να είναι έτοιμος για κείνη την ώρα. Τη στερνή. Την ώρα που προσμένεις ολάκερη ζωή.

Κοντά μεσάνυχτα αποφάσισαν να υποκύψουν σε μια δύναμη, που ώρα τώρα τους πολιορκούσε. Στον ύπνο. Είπαν τόσα κι όμως αισθάνονταν, πως μόλις τώρα άρχισαν να μιλούν. Ο παπά-Τιμόθεος μάλιστα είχε την εντύπωση πως δεν πρόλαβε καν να μιλήσει, μα δεν είχε και τη διάθεση να διακόψει τον ξένο του. Απόψε ήταν δική του η βραδιά. Έτσι που τον άκουγε καταλάβαινε πως ο Θεός οδήγησε τα πράγματα με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτός να γνωρίζει καλύτερα και να μην κρίνει. Κι ο άλλος να βγάλει από μέσα του καημούς, χρόνια τώρα στιβαγμένους.

Στο δωμάτιο, που θα κοιμόταν, είχε στρώσει η παπαδιά τα καλύτερα σεντόνια και σε μια γωνία, σ' ένα τραπέζι, είχε βάλει μια εικόνα του Χριστού κ ένα αναμμένο καντήλι. Το απαλό φως του φάνηκε βάλσαμο και μια δύναμη τον παρακινούσε να γονατίσει να προσευχηθεί. Στην πόρτα τον καληνύχτισε ο παπά - Τιμόθεος.

«Κι όπως είπαμε. Πριν ξημερώσει να είσαι έτοιμος» πρόσθεσε.

«Θα είμαι», απάντησε ο στρατηγός.

Νύχτα ακόμη οι δυο άντρες έβγαιναν στους δρόμους του κοιμισμένου χωριού. Το σκοτάδι ήταν πυκνό κι ο ξάστερος ουρανός βομβάρδιζε με παγωνιά τη γη. Με πολλές προφυλάξεις έφτασαν στην εκκλησιά. Ο παπά-Τιμόθεος, όσο πιο ήσυχα γινότανε, άνοιξε την πόρτα και πέρασαν μέσα. Χωρίς ν' ανάψει άλλο φως, παρά με μόνο των καντηλιών, μπήκαν στο Ιερό. Εκεί ο στρατηγός - παπάς φόρεσε ένα πετραχήλι κι άρχισε να διαβάζει τη μετάληψη. Στο μεταξύ ο παπά-Τιμόθεος άνοιξε το αρτοφόριο και ετοιμάζε την αγία κοινωνία. Όπως όταν πηγαίνει να μεταλάβει έναν άρρωστο. Δίπλα του, σε λίγο, ο κρυφός παπάς ήταν έτοιμος.

«Μεταδίδοτέ μοι Ελευθερίω τω αναξίω ιερεί το τίμιον Σώμα και Αίμα του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού». Η φωνή του ακουγόταν βαθιά απόκοσμη ενώ δυο δάκρυα άρχισαν να αυλακώνουν το πρόσωπό του. Ο στρατηγός ήταν έτοιμος για τον πόλεμο.

Είχε προχωρήσει η μέρα κι ο ήλιος είχε ζεστάνει τη γη. Ο στρατός στον κάμπο παρατάχθηκε. Έτοιμος να συνεχίσει την πορεία του προς το μέτωπο. Στο σπίτι του παπά ο στρατηγός τους αποχαιρέτησε όλους και αντάλλαξε ασπασμό με τον παπά. Έξω οι υπασπιστές τους είχαν φέρει το άλογό του και τον περίμεναν να βγει. Τότε έφθασαν στο σπίτι ο δάσκαλος με το μουχτάρη. Θέλησαν, είπαν, να τον

ευχαριστήσουν, για την καλή συμπεριφορά του στρατού. «Αλλιώς είχαμε συνηθίσει» συμπλήρωσε ο μουχτάρης. Αυτός, σαν να ενοχλήθηκε τους ζήτησε να μην έχουν καμιά υποχρέωση και να γυρίσουν στις δουλειές τους. Ο στρατός δεν έκανε τίποτα το σπουδαίο. Απλώς φέρθηκε όπως φέρεται ένας πειθαρχημένος τακτικός στρατός. Έκανε το καθήκον του. Γι' αυτό δεν χρειάζονται ευχαριστίες.

«Τι λες στρατηγέ μου» απάντησε ο δάσκαλος. «Βγες έξω να δεις. Όλο το χωριό μαζεύτηκε να σ' αποχαιρετήσει».

Πραγματικά. Μπροστά στην πόρτα, εκεί που τον περίμεναν οι αξιωματικοί, είχαν μαζευτεί όλοι οι άντρες του χωριού. Μόλις φάνηκε ο στρατηγός ξέσπασαν σε χειροκροτήματα. Πολλοί ήθελαν να του σφίξουν το χέρι. Με χίλιους κόπους ξέφυγε και ανέβηκε στο άλογό του. πριν ξεκινήσει έφερε γύρω το βλέμμα του. Μετά έκανε νόημα και στους άλλους και άρχισαν να προχωρούν. Πιο κάτω, πριν την ελαφρά κλίση του δρόμου, σταμάτησε. Γύρισε πίσω και κοίταξε κατά το παπαδόσπιτο. Εκεί, στο κατώφλι, στεκόταν ο παπάς. Ο Σοϊλεμέζ σήκωσε το χέρι. Το ίδιο έκανε κι ο παπά-Τιμόθεος. Ύστερα χάθηκε στην καμπή του δρόμου.

Πηγή: [Θησαυρός Γνώσεων και Ευσεβείας](#)